

запроваджуватись); на університетській автономії без «феодалізації», коли правила та норми контролю, прийняті в окремих закладах, напряду кореспондують-ся із забезпеченням умов для здійснення ефективного дослідження; прямого стимулюванням зацікавленості вченого у процесі наукового пошуку та результатах

наукової діяльності. Лише в такий спосіб забезпечення інтенсифікації наукових пошуків не суперечитимуть світовим та європейським стандартам академічної доброчесності – безумовному надбанню Європейсько-го освітнього простору.

Література

1. Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності. постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1146 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF>
2. Бібліометрія: Лейденський маніфест для наукометрії. *Філософська думка*. 2017, № 6. С.93-98
3. Стояцька Г.М. Інформаційні технології та індикатори рівня наукового розвитку. *Інформаційні технології в освіті та науці. Збірник наукових праць*. Випуск 11. Мелітополь, 2019. С.287-290.
4. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. К.; Таксон, 2016. 234 с.
5. Воскобойникова-Гузєва О. В., Копанєва В. О., Костенко Л. Й. Наукове декларування в е-середовищі університету. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2017. Вип. 23. С. 192-198.

ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОГНІТИВНИХ СТРАТЕГІЙ СТУДЕНТА

Мухіна Г. В.

кандидат педагогічних наук

Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг

Глушкова Г. М.

кандидат філологічних наук, доцент

Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг

В умовах, коли пандемія COVID-19 змінює всі сфери людського життя, педагогам необхідно звернути увагу на задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти, майбутніх фахівців у різних сферах знання в інший (відмінний від традиційного) спосіб. Карантин став викликом для всього українського суспільства. Система вищої освіти в Україні не стала винятком, і тому саме дистанційна освіта (далі ДО) стає помітною складовою цієї системи як найбільш перспективна, зручна та інтегральна форма одержання знань у нових умовах.

У довідкових виданнях ДО визначають як форму навчання на відстані, «за якої «доставка» навчального матеріалу та навчальна взаємодія педагога і студентів відбувається за допомогою сучасних технічних засобів (телебачення, радіо, комп'ютерної мережі)» [1, с. 142]. Проте це визначення тільки одного різновиду ДО.

Одразу зазначимо, що в теорії ДО виокремлюють два різновиди такої освіти: освіта, що базується на освітній комунікації на відстані через кореспонденцію, та освіта, що базується на технологіях телекомунікації забезпечує освітню комунікацію на відстані через трансляції. Якщо для першого різновиду притаманною є переважно самостійна форма набуття знань, то для другого різновиду характерною постає віртуальна імітація аудиторії і робота над здобуттям знань разом із викладачем (синхронно чи асинхронно).

Асинхронне дистанційне навчання потребує само-стійного планування або планування за допомогою

викладача, визначених ним дедлайнів і т.ін, й таке навчання може відбуватися через електронне листування, телевізійні уроки, навчальні блоги, сайти тощо. Тоді як синхронне дистанційне навчання – це «прямий ефір», студент контактує через засоби зв'язку безпосередньо з викладачем, який організовує дистанційну комунікацію (телекомунікаційні технології використовуються для реалізації таких адміністративних функцій, як організація ділових зустрічей, дискусійних груп, тощо).

Організувати педагогічне спілкування в умовах дистанційного навчання можливо через відео-, аудіозв'язок, спілкування в чаті тощо. Для цього сьогодні використовується, наприклад, відкрите програмне забезпечення для проведення веб-конференції BigBlueButton. Ця система має інтеграцію з Moodle і дозволяє застосовувати відповідні елементи в дистанційному курсі для проведення вебінарів із здобувачами вищої освіти. Крім цього, відмінними особливостями цього програмного забезпечення є не тільки спілкування викладача через аудіо/відео зв'язок, а й демонстрація презентацій, відеоматеріалів, інструментів інтерактивної дошки тощо. Чат-система дозволяє організувати дискусії і ділові ігри в режимі реального часу, під час спілкування учасники освітнього процесу мають можливості обмінюватися текстовими повідомленнями, які можуть бути доступні як усім учасникам дискусії, так і окремим учасникам за вибором.

Тут зауважимо, що останнім часом спостерігається зближення двох різновидів ДО, адже так чи інакше виші намагаються організувати очні заняття, створювати навчальні групи, які потім прикріплюють до заочного факультету тощо. Все це в підсумку свідчить про прагнення в той чи інший спосіб зберегти природну потребу в особистому спілкуванні, адже спілкування з комп'ютером, є значно менш емоційним, ніж спілкування з викладачем в аудиторії. Нестача спілкування може спричинити виникнення емоційно-психічного дискомфорту, психологічного стресу, зниження якості навчання тощо. Тоді як саме педагогічне спілкування на дистанційних платформах у реальному часі дозволяє викладачу не тільки передавати інформацію, а й передавати емоції, емоційно впливати на здобувачів вищої освіти. Така взаємодія дозволяє підтримати й підбадьорити студентів. Навіть коли викладач надсилає смайлик, добрі слова, то це для студентів вияв людськості. Це спричиняє розуміння здобувачем вищої освіти, що він є активним учасником спільного навчального процесу.

Хоча головними завданнями викладача для досягнення успіху у викладанні дистанційного курсу, на думку вченого-педагога Мура, є створення умов, за яких взаємодія учасників навчального процесу організовується з мінімальним втручанням у діяльність студентів [2, с. 2], не менш важливим завданням є грамотне спілкування зі студентом, адже навчання – це, перш за все, спілкування, що відбувається між викладачем та учнями, які взаємодіють, у процесі якого відтворюються та засвоюються знання та досвід (у тому числі й досвід творчої діяльності), накопичені людством [3].

Ще раз акцентуємо увагу на тому, що процес навчання не є виключно процесом передачі певної інформації освітнього характеру. ДО, будучи підсистемою освіти, має своїм філософським підґрунтям гносеологічний, аксіологічний та екзистенційний принципи. Незважаючи на ті чи інші класифікації освіта виконує різноманітні функції, аналіз яких найбільш повно подано в дослідженнях О.І. Субетто. Це такі функції, як соціально-відтворювальна, функція просвітництва, функція соціалізації особистості, функція формування мотивації особистості до самопізнання та самонавчання, функція формування «людини культури», функція створення і відтворення культури спілкування і прийняття рішень, функція забезпечення конкурентоспроможності людини на ринках праці, функція інтелектуального онтогенезу тощо [4].

Таким чином, навчальний процес як основну мету має формування світогляду того, хто навчається, тобто є націленим на формування образу світу й образу себе в цьому світі, а це стає можливим тільки за умови сумісної діяльності, що є неможливою без спілкування.

Інтернет – як технічний засіб ДО є етично нейтральним. А в освітньому процесі все залежить від того, якої світоглядної системи ми дотримуємося. Через це особливо значущою постає фігура викладача, тьютора, наставника. Саме викладач, маючи високий рівень ерудиції, добре знаючи культурні традиції, психологію, педагогіку формує високорозвинену інтелектуальну особистість того, хто навчається.

Не можна залишити поза увагою й такий момент ДО як обрання тим, хто навчається власних комунікативних стратегій. Когнітивну стратегію розуміють як «сукупність дій, здійснюваних тим, хто навчається, для того, щоб зібрати, усвідомити й повернути одержану інформацію таким чином, що вона стає значущим для цієї особи знанням» [5, с. 396]. Найбільш значущими стратегіями у процесі ДО є стратегії орієнтації, відбору, повтору, опрацювання, організації, метакогнітивні стратегії. Той, хто навчається, часто виявляється неспроможним вибудувати всі ці стратегії без допомоги викладача. І тут знов повертаємося до необхідності комунікації між тими, хто навчається, і викладачем.

Ще одним значущим моментом видається нагальна потреба майже щоденного оновлення змісту навчального матеріалу, а це оновлення має бути співмірним із людиною і суспільством [6], таким, що не протирічить принципам збереження всього живого на планеті.

У зв'язку із застосуванням ДО, істинним є твердження, що здатність будь-якого вишу пристосуватися до нових технологій є головною властивістю, що визначає його успіх. Проте необхідно враховувати, що проблема полягає не тільки в тому, щоб пристосувати якусь конкретну технологію до потреб навчання. Важливо вміти керувати пов'язаними з цим організаційними змінами, розуміючи, що технологія – це не нейтральний інструмент, а філософська культура з її цінностями, яку необхідно не тільки зрозуміти, але й узяти до уваги. Для всебічної реалізації можливостей ДО необхідно використовувати такі технології, які об'єднують, а не ізолюють викладача і студентів один від одного, бо в основі освітнього процесу завжди знаходиться й буде знаходитися людський фактор.

Література

1. Педагогика: Большая современная энциклопедия / [сост. Е. С. Рапцевич]. Мн.: «Соврем. слово», 2005. 720 с.
2. Moore M. G. Education: Three types of interaction. *The American Journal of Distance Education*. 3 (2). 1989. Pp. 1-6.
3. Дьяченко В. К. Коллективный способ обучения. Дидактика в диалогах М.: Народное образование, 2004. 352 с.
4. Субетто А. И. Образовательное общество как форма реализации стратегии развития образования в XXI веке. *Академия Тринитаризма*. М., Эл № 77-6567, публ.13946, 27.10.2006.
5. Малышко А. А. Философские аспекты процессов дистанционного образования. *Вестник МГТУ*. Т.10. 2007. № 3. С.394-398.